

Asia: VN/3796/2023

Ahvenanmaa-työryhmän mietintö ja ehdotus laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kiittää mahdollisuudesta lausua mietinnöstä ja siihen sisältyvästä ehdotuksesta Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamiseksi.

Tukes edistää kemikaalien ja kasvinsuojeluaineiden turvallisuutta ja Tukesin lakisäätöisiin tehtäviin kuuluu kemikaalilain (599/2013) ja kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) nojalla EU:n kemikaalilainsäädännön mukaiset toimivaltaisen viranomaisen tehtävät EU-sääntelyn toimeenpanemiseksi, markkinavalvontatehtäviä em. säädöksissä olevien velvoitteiden noudattamisen varmistamiseksi, tilastoviranomaisen tehtävä sekä eräitä EU:sta tulevia tai kansallisia viranomaistehtäviä liittyen mm. kemikaali-ilmoituksiin ja rekisterin pitoon, kemikaalien käyttöä koskeviin tutkintoihin tai muihin erityisvaatimuksiin.

Ehdotukseen sisältyy Tukesin tehtäviä koskeva vähäinen muutos Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 8 kohtaan, joka koskee kemikaaleihin (laissa käytetty termiä ”myrkkyy”) liittyviä ennakkohyväksymisiä. Kuten muistiossa on kuvattu, kyseiset tehtävät kuuluvat ko. säännöksen mukaan maakunnalle, mutta käytännössä Tukes on hoitanut nämä mainitut tehtävät myös Ahvenanmaalla perustuen osittain sopimusasetuksiin. Ehdotuksessa myös todetaan, että nykyinen sopimusasetus kasvinsuojeluaineiden hyväksymistä koskevien tehtävien siirtämisestä maakunnalta valtakunnalle kumottaisiin.

Tukes pitää säännöksen päivittämistä em. osin tarpeellisena muistiossa esitetyin perustein. Kemikaalilainsäädännössä käytetty terminologia on muuttunut, eikä viittaus myrkkysten valmistamista ja käyttöä koskevaan lainsäädäntöön ja siihen liittyviin tehtäviin ole enää ajantasalla.

Nykyiset kemikaalien kansalliset hyväksymistehtävät koskevat ainoastaan EU:n biosidiasetuksen (EU) N:o 528/2012 sekä EU:n kasvinsuojeluaineasetuksen (EY) N:o 1107/2009 mukaisiin käyttötarkoituksiin markkinoille saatettavia kemikaaleja ja ne ovat osa EU-lainsäädännössä säädettyjä toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä (tosin biosidien osalta on meneillään siirtymäaika ja osa ennakkohyväksyntämenettelyistä perustuu kansalliseen kemikaalilakiin). Muihin käyttötarkoituksiin valmistettaville tai luovutettaville kemikaaleille ei ole säädetty kansallista

ennakkohyväksyntämenettelyä, eikä kansallisella viranomaisella ole yleisiä teollisuus- ja kuluttajakemikaaleja koskevia hyväksyntätehtäviä.

Myrkkyyntä viitataan nykyisessä kemikaalilainsäädännössä (CLP-asetus (EY) N:o 1272/2008) ainoastaan yksittäisiin vaaraluokkiin kuuluvien ihmisten terveydelle vaarallisten kemikaalien osalta ja nykyinen kemikaalilainsäädäntö kattaa kaikki aineet ja seokset.

Muistion sivuilla 15 olevan viittauksen mukaisesti, olisi myös itsehallintolain 27 §:n 30 kohta tarkistamisen tarpeessa samasta syystä. Tähän pykälän kohtaan ei kuitenkaan ehdoteta muutosta ja epäselväksi jää, onko tarkoitus ollut ehdottaa myös kyseisen pykälän poistamista, muuttamista vai säilyttämistä nykyisellään.

Yleisesti Tukes kannattaa muistiossa ehdotettua toimintamallia, jossa kasvinsuojeluaineita, biosidejä ja muita kemikaaleja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta (ml. markkinavalvonta) Ahvenanmaan ja valtakunnan kesken sovitaan lakimuutoksen jälkeen riittävän yksityiskohtaisesti ja mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla itsehallintolain 32 §:n mukaisilla sopimusasetuksilla siten että sovittuja käytäntöjä on helppo muuttaa sääntelyn muuttuessa, vastaavasti kuin tällä hetkellä voimassa olevassa kasvinsuojeluaineiden hyväksymistä koskevassa sopimusasetuksessa (628/2012) on tehty.

Liitteenä lausunnon ruotsinkielinen käännös:

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) tackar för möjligheten att ge sitt utlåtande om betänkandet och tillhörande förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland.

Tukes främjar säkerheten beträffande kemikalier och växtskyddsmedel och till Tukes lagstadgade uppgifter hör med stöd av kemikalielagen (599/2013) och lagen om växtskyddsmedel (1563/2011) den behöriga myndighetens uppgifter enligt EU:s kemikalielagstiftning för att verkställa EU-regleringen, genomföra marknadstillsynsuppgifter för att säkerställa att skyldigheterna i ovan nämnda författningar följs, sköta statistikmyndighetens uppgift samt att sköta vissa EU-baserade eller nationella myndighetsuppgifter med anknytning till bland annat kemikalieanmälningar och registerförande, undersökningar av kemikalieanvändningen eller andra särskilda krav.

I förslaget ingår en mindre ändring av 30 § 8 punkt i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) beträffande Tukes uppgifter. Punkten gäller förhandsgodkännanden för kemikalier (i lagen används termen "gift"). Som beskrivs i promemorian hör uppgifterna i fråga enligt bestämmelsen till landskapet, men i praktiken har Tukes skött nämnda uppgifter även på Åland delvis med stöd av överenskommelseförordningar. I förslaget konstateras även att den nuvarande överenskommelseförordningen om överförandet av uppgifter förknippade med godkännande av växtskyddsmedel från landskapet till riket skulle hävas.

Tukes anser att det är nödvändigt att uppdatera bestämmelsen i fråga till ovanstående delar på de grunder som beskrivs i promemorian. Terminologin i kemikalielagstiftningen har ändrats och en hänvisning till lagstiftning om tillverkning och användning av gifter och tillhörande uppgifter är inte längre aktuell.

De nuvarande nationella godkännandeprogrenerna rörande kemikalier gäller endast sådana kemikalier som släpps ut på marknaden för ändamål som avses i EU:s biocidförordning (EU) Nr

528/2012 samt EU:s förordning om växtskyddsmedel (EG) Nr 1107/2009, och enligt föreskrifterna i EU-lagstiftningen hör de till den behöriga myndighetens uppgifter (förvisso pågår en övergångsperiod för biocidernas del och en del av förfarandena för förhandsgodkännanden baseras på den nationella kemikalielagen). För kemikalier som tillverkas eller överläts för andra användningsändamål har det inte föreskrivits om något nationellt förfarande för förhandsgodkännanden och den nationella myndigheten har inte allmänna godkännandeppgifter rörande allmänna industri- och konsumentkemikalier.

I den nuvarande lagstiftningen (CLP-förordningen (EG) Nr 1272/2008) hänvisas det till gift endast när man talar kemikalier som är skadliga för människors hälsa och som ingår i enskilda faroklasser och den nuvarande kemikalielagstiftningen omfattar alla ämnen och blandningar.

I enlighet med hänvisningen på sida 15 i promemorian skulle det av samma orsak finnas skäl att revidera självstyrelselagens 27 § 30 punkt. För den här punkten föreslås emellertid ingen ändring och det står oklart om man har haft för avsikt att föreslå att paragrafen i fråga tas bort, ändras eller bevaras som den är.

Överlag stöder Tukes den verksamhetsmodell som föreslås i promemorian, där man i tillräcklig detalj avtalar om hur uppgifter rörande växtskyddsmedel, biocider och andra kemikalier ska skötas (inklusive marknadstillsyn) mellan Åland och riket efter lagändringen, och på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt utnyttjar överenskommelseförordningar enligt 32 § i självstyrelselagen så att den avtalade praxisen enkelt kan justeras när regleringen ändras. Detta på ett motsvarande sätt som man har gjort i den gällande överenskommelseförordningen om godkännande av växtskyddsmedel (628/2012).

Kallio-Mannila Kaija
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Raitala Suvi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto - Tukes